

De Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers
het Religieus Genootschap der Vrienden*

91e jaargang nr. 3, maart 2020.

wilgenkatjes in het voorjaar

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€45,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas vaak dat abonnees vergeten

zoek: Maak van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,
tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia Nieuwerth en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebookaccounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie: vriendenkringredactie@gmail.com)

Bij de voorplaat: De foto van de voorkant laat een detail zien van het mooi van het voorjaar. Verwonder en bewonder het voorjaar tijdens de **Quaker re-
traite van 13 tot 15 maart**

In dit nummer:

Van de redactie	4
Letter en geest.....	5
'Quaker Faith and Practise' inspireert	6
Sjefke de roek	8
Ik ontmoette God op het gevangenisplein	9
Buitenlandse Zaken bij QCEA	12
Een jihad van liefde.	14
Theatervoorstelling Jihad van Liefde	15
Extension Rebellion en de Quakers.....	16
Een dag in de rechtbank.....	23
Veiligheid, hoe dan?	24
Quakers wijzen vredesplan Trump voor Palestina af	28
People's Craft Training Centre (PCTC).....	31
Arun Gandhi: Het boek van Wijsheid	33
Vrienden in het hele land.....	34
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	35
De roodborst en John Woolman	36

Van de redactie

Wat komt er weer veel moois op me af als redacteur van de Vriendenkring! Het begint in dit nummer al met wat de eerste Quakers voelden voor de natuur, alle levende wezend, alle schepsels. Dat scheppen, die creatieve krachten in ons en om ons heen dat laat mijn energie stromen. Wat verrijkend voor mij is, om die creatieve scheppende kracht God te noemen. Die is intens voelbaar, maar is toch ook een mysterieuze kracht die me tegelijk nieuwsgierig, dankbaar en bescheiden maakt.

We plukten enkele wilgentakjes af die over de weg hingen. Hele kleine witte bolletjes. In huis begonnen ze te groeien en werden wel vijf keer zo groot. Wat een verandering is dat van glanzend wit viltig naar een pluizenbol met gele topjes op witte draadjes, die weer op een lichtgroene kegel staan, als meeldraden. (zie de foto op de voorkant van deze Vriendenkring). Dat is maar één van de vele wonderen die het voorjaar ons brengt. De evangeliën schreven er over, alle heilige boeken over de hele wereld zijn doordrongen van respect en bewondering van de natuur. Aandacht voor alles wat leeft vergroot mijn liefde voor dat grote mysterie dat we Leven noemen.

In deze Vriendenkring kun je veel lezen over de ontdekkingsreis naar binnen. Hier leven niet alleen gevoelens en gedachten, maar ook de stilte met het Innerlijke Licht, dat van God in mij en in de ander. In de wijdingsamenkomst kan deze zo intens sterk voelbaar worden!

Dan is er ook volop aandacht voor het opkomen voor het behoud en herstel van de natuur en de hele planeet. Wat heeft dat met de reis naar binnen te maken? De organisatie Extinction Rebellion laat zien dat de kracht van de stilte zoals wij die in een Quaker samenkomst ervaren juist ook van onschatbare waarde is als het op actievoeren aankomt.

Lees ook vooral het artikel van de gevangene die zichzelf bevrijdde van zijn interne gevangenis door zich bij de Quakers aan te sluiten.

Op de achterzijde het ontroerende verhaal van John Woolman, die voor mij een voorbeeld is voor het opkomen voor de rechten van de oorspronkelijke bewoners van Amerika, voor de slaven, tegen de oorlog, voor dieren en de natuur. Juist de worsteling die hij doormaakte, te lezen in zijn beroemde dagboeken, maakt hem zo waardevol als inspiratiebron.

In deze Vriendenkring kun je wellicht al iets ervaren van de diepte van de stilte, de beleving van het voorjaar in de natuur en het samenzijn in verbinding met elkaar. Trek je even terug uit jouw dagelijkse leven.

Trouwens de groeten van Sjefke.

Sytse Tjallingii

Letter en geest

*Citaat van de maand Ingezonden
door Willem Furnée*

"Het Evangelie is de kracht van God, die al verkondigd werd nog voordat de evangeliën van Mattheüs, Marcus, Lukas en Johannes waren geschreven of gedrukt. Het evangelie werd verkondigd aan alle schepsels ook al hadden zij deze boeken wellicht nooit gezien of er over gehoord".

George Fox, 1624-1691

George Fox maakt hier duidelijk onderscheid tussen de letter en Geest. Religieuze geschriften zijn mensenwerk.

Maar de werkelijke bron van wijsheid, liefde en waarheid is de Geest die al lang voordat de bijbel geschreven was in de mens werkzaam is. Bijbelteksten zijn in feite (door de geest geïnspireerd) mensenwerk.

George Fox introduceerde 'de Orde van het Evangelie'. Deze uitdrukking verwijst naar de bijbeltekst in Jeremia 31 vers 33 waarin God spreekt:

*Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven.
Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk zijn. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: "Leer de HEER kennen," want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al.*

Men zou kunnen zeggen dat George Fox een weg heeft gewezen om deze tekst inhoud te geven.

'Quaker Faith and Practise' inspireert

Door Marlies Tjallingii

Het duurde bijna 50 jaar voordat we QF&P uit de kast pakten en nu dus elke dag gaan lezen. Ik herinner me nog dat Hadewych Touwen zei: dat moet iedere Quaker lezen. Er staat zoveel zinnigs in. Er is altijd zoveel te lezen, dat dit er niet van kwam. Nu dus wel: iedere dag een klein citaat van iemand.

Deze week kwamen deze teksten uit Quaker Faith & Practice aan bod:

'A Silent meeting for worship finds no room for debate or for answering (still less for contradicting) one another; if this is desirable, it will be left for another occasion. And if anything should seem to be spoken amiss, the spiritually minded worshipper will have the wit to get at the heart of the message, overlooking crudity and lack of skill in its presentation, and so far from giving way to irritation at what seems unprofitable, he will be deeply concerned for his own share in creating the right spiritual atmosphere in which the harm fades out and the good grows. Many a meeting has known this power, transforming what might have been hurtful into a means of grace.'

A. Neave Brayshaw, 1921 (Faith and Practice 2.69)

Vertaling:

Een stille bijeenkomst biedt geen ruimte voor debat of om elkaar te antwoorden. Nog minder om elkaar tegen te spreken. Mocht dit wenselijk zijn, dan wordt er een andere gelegenheid voor gezocht. En als er iets verkeerd lijkt te worden gezegd, zal de spiritueel ingestelde aanwezige het luisterend hart hebben om het hart van de boodschap te horen. Hij zal de grofheid en het gebrek aan vaardigheid in de presentatie over het hoofd zien. Hij zal geen plaats geven aan irritatie over wat ongeschikt lijkt. Hij zal zich diep betrokken voelen voor zijn eigen aandeel in het creëren van de juiste spirituele atmosfeer. Hierin verdwijnt het kwaad en groeit het goede. Veel bijeenkomsten kennen deze kracht en transformeren wat mogelijk schadelijk is in een manier om genade te ontvangen.

Ministry is what is on one's soul, and it can be in direct contradiction to what is on one's mind. It's what the Inner Light gently pushes you toward or suddenly dumps in your lap. It is rooted in the eternity, divinity, and selflessness of the Inner Light; not in the worldly, egoistic functions of the conscious mind.

Marrienne McMullen, 1987 Faith and Practice 2.66

Vertaling:

Een getuigenis komt uit je ziel en kan in directe tegenspraak zijn met wat je in je hoofd hebt. Het is waar het Innerlijke Licht je zachtjes naartoe duwt of wat plotseling in je

schoot geworpen wordt. Het is geworteld in de eeuwigheid, goddelijkheid en onbaatzuchtigheid van het Innerlijke Licht; niet in de wereldlijke, egoïstische functies van de bewuste geest.

We gebruikten deze teksten ook bij de Hap-Stil-Snap. Daar krijgen de teksten in de stilte een diepere betekenis. In hoeverre kunnen we de wijsheden die we toepassen in de Wijdingssamenkomst ook gebruiken in het leven van alledag? Hoe ga ik om met iemand in onze omgeving die zich nogal heftig uitlaat over haar situatie? Ik zit daar soms een beetje met kromme tenen bij. Zou het een tandje minder kunnen? Het is zo belangrijk om te luisteren naar haar diepere boodschap, naar haar diepe behoefte aan meeleven. Het kunnen zien van haar positieve instelling onder of boven dat wat ze deelt. Aan het eind van de avond waar ze deze heftige inbreng heeft, zegt ze: ‘God is mijn Lichtpuntje’. Daar krijg ik kippenvel van. Ze heeft een hart van goud, en drukt dat voor ons soms onhandig uit.

Bij een zakenvergadering elkaar niet begrijpen, waardoor boosheid ontstaat, hoe gaan we daarmee om? Wachten en tijd nemen om dit te verwerken. Wat is de positieve intentie van de andere teamleden? Hoe kunnen we de situatie oplossen in plaats van te debatteren? Wat doen we wanneer we weer tegengestelde meningen ventileren?

Soms voelen we dat we ons met haakjes aan problemen vast haken. Dan kunnen we die diepere verbinding niet vinden. Het helpt dan om te denken aan de transformerende kracht, waardoor we de liefde kunnen voelen voor de ander. Zo voelen over een tekst die te maken heeft met de stille samenkomst, helpt om ook te leren over mijn leven van alledag, alsof het een wijdings-samenkomst is.

het goede groeit, de kracht van het transformeren

Sjefke de roek

Door Sytse Tjallingii

Vanmorgen (26-2) kom ik op het station van Zwolle aanlopen op perron 3 om de trein naar Amsterdam te nemen voor een vergadering van het Quaker Hulpfonds. Ik ben nogal vroeg opgestaan, dus ik zet mijn vouwfiets tegen de kiosk en ga een kopje koffie kopen. Nog voor dat ik naar binnen ga, zie ik een roek op het perron. Hij (of een zij?) loopt heel dicht tussen mij en andere reizigers in en ik ben verbaasd over zo weinig angst. Hij kijkt me aan met een blik die ik interpreteer als nieuwsgierig. Ik ga mijn kopje koffie kopen en zie dat de vrouw van de kiosk net buiten iets heeft neergelegd. Ik zeg tegen haar: “Wat bijzonder dat deze kraai zo weinig angst heeft hè?” Ik zie net dat de roek bij de deur wat te eten heeft gevonden. “Ja,” zegt de kioskhoudster, “ik strooi wat nootjes voor hem.” Dan vertelt ze dat sommige van haar collega’s zelfs eieren voor hem koken en hem dat voeren. “We noemen hem Sjefke.” Heel bijzonder deze band tussen kioskhouders en deze kraai.

We zouden meer van dit soort relaties kunnen opbouwen. Zou hieruit niet het besef kunnen groeien dat we ons verbonden kunnen voelen met alle levende wezens, gewoon omdat we ook leven?

Later wordt in de meeting in Amsterdam de tekst uit de brief van Paulus aan de Korintiërs gelezen over de delen van het menselijk lichaam en de delen van de kerk. We hebben ieder deel nodig om samen het geheel te zijn.

Zo hebben we ook Sjefke nodig en al die andere dieren en planten op deze aarde, omdat we op dezelfde planeet leven en omdat we graag willen dat er ook na ons nog levende wezens kunnen leven.

Kortom: laten we ons gevoelen voor elk individueel dier of plant uitbreiden naar alle levende wezens om klimaat en duurzaamheidsproblemen het hoofd te bieden.

Ik ontmoette God op het gevangenisplein

*Christopher Dye, The Carrillion, maandblad van de Quakers in Arkansas, VS.,
vertaling Peter van Leeuwen.*

Het leven wordt soms wat veeleisend voor lichaam en geest en kan onze emoties overschaduwen. In een wereld vol chaos en verdeeldheid is het cruciaal om onze ziel verbonden te houden met dat van God in al het leven. Een oefening in vrede. Een kiezelsteentje kan eenvoudig het water ontmoeten zonder de rimpeling te controleren. Die rimpeling kan zich dan verbreiden over de oneindige oceaan van Liefde en Licht.

Het leven kan krankzinnig zijn. Gevangenis kan krankzinnig zijn. Eenzame opsluiting kan een toppunt van krankzinnigheid zijn. Of niet. Leven in gevangenschap is wat het is, niets meer, niets minder. Administratieve segregatie (ad-sec) is de Texas-versie van langdurige eenzame opsluiting.

Ad-sec is ook mijn versie deze afgelopen negen jaren en dat zal waarschijnlijk zo blijven gedurende “onvoorwaardelijk levenslang” als vonnis. Voor jaren en decennia van vergelijkbare isolering bestaan elders verschillende termen zoals speciale huisvesting, gesloten beheer, enz.

Oude gevangenissen, gebouwd voordat ad-seg bestond, kunnen geen ruimte bieden voor zelfs het meest basale protocol. Recreatie, dagelijks voorgeschreven, maar meestal onthouden vanwege bouwkundige gebreken of personeelstekort, bestaat uit één uur buiten de kooi van 4 m2. Recreatie

buiten, volgens voorschrift twee uur per week maar in 2018 slechts driemaal gegund, maakt gebruik van een binnenplaats. Ik heb alle drie keer gebruik gemaakt van deze buiten ontspanning.

Dit gevangenisplein bestaat uit een rechthoekige betonnen vloer met dak en wanden van metalen golfplaten, versterkt met prikkeldraad. Het biedt mogelijkheden: een uurtje joggen, gymnastiek, de schoonheid van het leven te koesteren: Vogelveren, in een scala van prachtige kleuren en structuren; twijgjes en bladeren, onverklaarbaar hier terecht gekomen uit niet zichtbare plantengroei elders; stukjes mossel schelpen, ver van kustwateren, op de een of andere manier afgezet op de binnenplaats van een gevangenis. Willekeurig verspreide geschenken van God, als tegenwicht voor al het staal en beton om mij heen. Sommige binnenplaatsen staan tegenover gevangeniszellen. Andere tegenover de Wet Bibliotheek, administratiekantoren of de gevangenskapel. Als Quaker, bestaat mijn kerk uit de mensen met wie ik de weg van de stilte bewandel, maar gekleurde plexiglas ramen kunnen ook interessante kwaliteiten bieden voor meditatie.

brulkikvors

Afgelopen dinsdag

Zag ik God

Op het gevangenisplein (die binnenplaats)

Hij waggelde naar een koele, vertrouwde plek onder een afvoerpijp naast de kapel. Hij ging er gemakkelijk bij zitten -- terwijl hij aandachtig naar me

staarde. Dichtbij genoeg zodat ik hem kon aanraken, behalve de muur van waaronder ik hem aanstaarde. Oog in oog. Met God. God was een brulkikkervors. Andere gevangenen zagen hem als "dik", "grof" of "dom". Bewakers zagen hem als "wel doorvoed". Ik zag iets heel anders. Misschien zien we wat we willen of verwachten, totdat we ertoe worden gebracht anders te kijken?

Hij was anders dan elke kikker die ik ooit had gezien. Reusachtig! Zijn romp alleen al zeker driemaal zo groot als mijn handpalm. Voortreffelijk! Fijnzinnig geïknte lijnen dansend in ingewikkelde zwarte wervelingen over zijn lichtgroene lichaam. Betoverend! Artistiek kon geen enkele gevangenis-tatoeage die ik de afgelopen decennia gezien heb hieraan tippen. De methodische efficiëntie van die diepe, moeizame ademhaling. Die kalme, volmaakte blik waarin ik de alomtegenwoordige natuur herkende. Zijn moeizame reis over het beton had een bijzondere gratie. In zijn zware ademhaling merkte ik een vloeiend, meditatief ritme. In zijn blik scheen het innerlijke Licht van alle leven.

Beton en staal en prikkeldraad vervaagden een tijdje en werden betekenisloos. Twee wezens waren eenvoudigweg Gods kinderen. Samen. In het licht. Vaak zien we God op de meest verbaazingwekkende manieren als we gewoon vertragen en kijken.

Op een dag in een gevangenis in Texas vertraagden een kikker en ik en wisten wij: "Wees stil en weet dat ik God ben" (Psalm 46:10).

The only Quaker in a Texas prison welcomes letters at:
Christopher Dye, 805217; 2661 FM 2054; Tennessee Colony, TX, USA
75884. (Christopher Dye is lid van Caddo Area en Little Rock Friends Meetings)

Buitenlandse Zaken bij QCEA

Door Peter van Leeuwen

Op vrijdag 14 februari ontmoette QCEA een groep jonge beleidsvormers van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken om migratie en Europees buitenslands beleid

te bespreken. We brachten ze in een workshop en gesprek samen met andere jongeren, die migranten- en diaspora gemeenschappen vertegenwoordigen. We hebben enkele Quaker-technieken gebruikt om iedereen in een dieper gesprek te betrekken en ons geloof te tonen in een te transformeren wereld op basis van waarden van vrede, rechtvaardigheid en gelijkheid. Zoals QCEA's mensenrechten expert Kékéli Kpognon uitlegde: "Beleid moet vanuit het hart beginnen en mensen bereiken" (zie foto)

De jonge diplomaten zeiden dat het heel anders was dan alles wat ze ooit eerder hebben gedaan. Sommige momenten waren ongemakkelijk, sommige waren emotioneel. Het ging over de uitdaging te ervaren om een ander begrip op te bouwen van onze plaats in de wereld. Dit bouwt voort op wat we hebben gedaan in het vredesprogramma en vraagt diplomaten na te denken over enkele van dezelfde vragen als in de 'Wie ben ik?' sectie van QCEA's handboek 'Building Peace Together' (BPT).

Enkele "Wie ben ik" vragen over conflictgevoeligheid in het handboek. Onderzoek je veronderstellingen door jezelf vragen te stellen, zoals:

- Ben ik ervan uitgegaan dat dit een etnisch of religieus conflict is?
- Veronderstel ik dat geweld vooral wordt gepleegd door jonge mannen?
- Van wie neem ik aan dat ze de lokale leiders zijn? En waarom?
- Hoe beïnvloeden mijn cultuur, ras, opvoeding, religie of andere factoren de wijze waarop ik naar het conflict kijk?

Een goed moment om even in te zoomen op QCEA's vredesprogramma voor 2020: Net als het mensenrechten programma is het vredesprogramma veranderd in een strategisch plan, dat elke twee jaar geactualiseerd wordt.

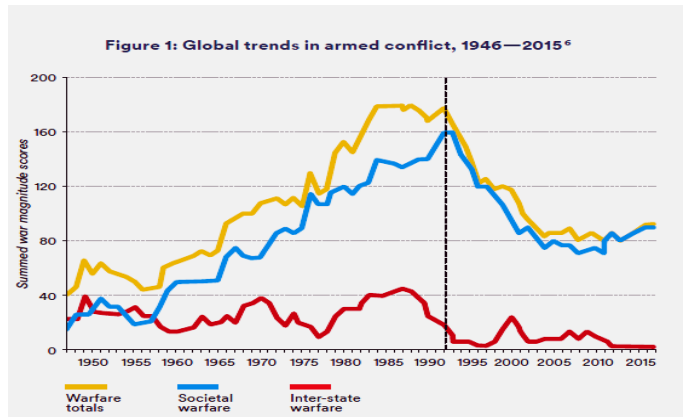
Maar ik kies ervoor om een paar zaken te noemen die in 2020 in de praktijk aan de orde komen:

Op enig moment zal een Turkse vertaling van ons handboek *Building Peace Together* in Istanboel gelanceerd worden. Ook voorzien zijn kritische evenementen in EPLO verband (= 37 vredesorganisaties) over de EU-begroting, klimaatverandering, en de 'Europese Vredes Faciliteit' (waarin veel bewapening plaatsvindt). Verder een reeks evenementen over instrumenten voor vredesopbouw in geografische gebieden met 'Young Professional in Foreign Policy'. Geweldloze civiele vredesopbouw introduceren in contacten met de NAVO en in diens evenementen en cursussen. Ten behoeve van vredeseducatie zullen activiteiten en middelen (o.a. video en interactieve landkaart) toewerken naar een 2-daagse conferentie hierover in Brussel met de Britse Quakers. Over

gender en inclusiviteit in vredes zaken worden drie video's voorbereid met een Britse universiteit voor presentatie aan Europese beleidsmakers. Ook komt er weer focus op mensenhandel praktijken in Europa en hoe deze situatie te verbeteren.

Turkse vertaling van het BPT werkboek: *Building Peace Together*

Uit het BPT Handboek:

Gewelddadige conflicten domineren onze dagelijkse nieuws en media. Hierdoor ontstaat een gevoel dat geweld - of de dreiging met geweld - altijd aanwezig is, terwijl in feite vrede de norm is. Kijk naar het aantal conflictsituaties om ons heen elke dag en in elke context. Dan is het regel dat ze worden beheerst of opgelost zonder gebruik te maken van geweld. Het is duidelijk dat groepen gewone mensen het vermogen hebben om gewelddadige conflicten te beheersen en te transformeren. Uit nieuw onderzoek blijkt inderdaad dat in de afgelopen 35 jaar 77% van de conflicten eindigde via een vredesovereenkomst, terwijl slechts 16,4% eindigde via een militaire overwinning.¹

Een jihad van liefde.

Boek van Mohamed El Bachiri uit 2017
(zie ook de Vkr van april 2017)

Door Joke Hofman

Mohamed is een Marokkaanse Belg, moslim en wonend in Molenbeek.

Zijn vrouw, Loubna Lafquiri, is op 22 maart 2016 gedood bij de aanslagen in Brussel.

Jihad heeft 2 betekenissen, waarbij we vaak alleen maar over de 2^e horen, nl: Strijd om de Islam te verdedigen. Dit noemde de profeet Mohammed de kleine Jihad.

De 1^e betekenis is echter: Inspanning die elke moslim moet doen tegen zijn hartstochten. En dat noemt Mohammed de grote jihad.

Mohamed El Bachiri beschrijft in dit boekje hoe die 22^e maart verliep en daarna, hoe hij verder moest leven, hoe hij het moest uitleggen aan zijn 3 zoons van 3, 8 en 10 jaar.

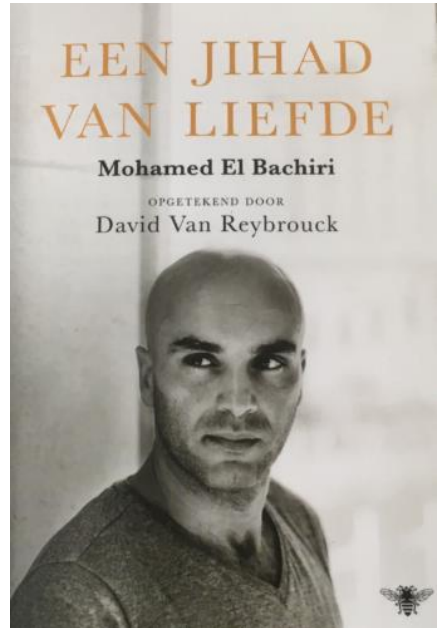
Hij schrijft over zijn ouders, zijn school, het moslim zijn, maar vooral over mededogen.

“Als moslim had ik het geluk dat ik veel mededogen ervoer van de leraren op mijn katholieke school. Nu moedig ik moslims aan eenzelfde barmhartigheid te tonen aan mensen die een andere geloofsovertuiging hebben. In de Koran staat: Wij hebben u gemaakt tot volksgroepen opdat gij elkaar zoudt leren kennen.”

“Mohammed was een humanist, die zich in een tijd, waar het bijna als een vloek gold een dochter te krijgen, opkwam voor de emancipatie van vrouwen. De krijgsvanzuchtige passages in de Koran moet je beschouwen als woorden uit de zevende eeuw. Mijn vader zei me echter dat je alleen naar het paradijs gaat, als je moslim bent. Dat vond ik oneerlijk en dat vind ik nog steeds.”

Dan beschrijft hij hoe hij zijn vrouw heeft ontmoet: “Ik verkocht telefoons in Anderlecht. Zij kwam binnen. Haar gezicht straalde liefde uit.”

“Ik moest leren communiceren. Toen ik het boek: “Mannen komen van Mars, vrouwen van Venus” las, ging er een wereld voor me open. Aan liefde moet je altijd blijven werken. We hadden het heel goed met elkaar, we waren gelukkig. Het heeft 12 jaar mogen duren.”

“De kinderen hebben mama in de krant zien staan. Ik heb tegen ze gezegd dat God haar wilde beschermen en dat Hij haar mee heeft genomen.”

“Ik zeg: we zijn allen broeders., ook de broeder die een verkeerd pad heeft gekozen.” De kinderen wilden wraak. Ik zei: “als je met geweld op geweld reageert, maak je dezelfde fout als die ander. Je verlaagt je tot zijn niveau. En de doodstraf is een misdaad die met instemming van de samenleving wordt gepleegd. Laten we de liefde aanboren, die onuitputtelijke bron.

De zin van Khalil Gibran in ‘de Profeet’ is waar: de liefde kent haar eigen diepte niet tot het uur van de scheiding. Het leven heeft niet meer dezelfde smaak voor mij, maar de ondergaande zon is nog steeds prachtig.”

Het boekje is hartverwarmend en vol van een diepe wijsheid over veel onderwerpen. Van harte aanbevolen!

Het is een uitgave van de Bezige Bij uit 2017.

‘Je kunt het ook van me lenen!’

Mohamed El Bachiri, met microfoon, en zijn kinderen tijdens de officiële opening van het Plein Loubna Lafquiri op 21 Maart ter ere van zijn overleden echtgenote.

Theatervoorstelling Jihad van Liefde

Een muzikaal verhaal, – 22 februari t/m 4 mei 2020 –

De theatervoorstelling is gebaseerd op het gelijknamige boek.

Gespeeld door acteur Mohammed Azaay, is *Jihad van Liefde* een rauwe, muzikale en inspirerende voorstelling over een gewone man die – getroffen door het noodlot – zichzelf tot een haast bovenmenselijke gedachte dwingt. Een man die haat bestrijdt met liefde en menselijk blijft terwijl hem iets onmenselijks is aangedaan. Een bijzonder verhaal over liefde, pijn en verzoening.

Meervaart en *Amnesty International* bieden bij het merendeel van de voorstellingen een nagesprek aan.

Voor speeldata en plaatsen zie: <https://www.jihadvanliefde.nl/>

Extension Rebellion en de Quakers

Deel 2: Dragen Quakers bij aan de geweldloosheid bij XR?

Uit 'the Friend' 19 Dec 2019. Door Rebecca Hardy
(Vertaling Mieke van Opheusden)

Ian Bray is een Quaker en één van de mede-oprichters van XR

Dus je had niet verwacht dat Extinction Rebellion zo gigantisch groot zou worden?

Nou, niet dat het zo snel zou groeien. Soms voelt alsof we een stelletje tieners met een muziekbandje in een garage zijn, die het succes van de Beatles willen hebben. We willen wel dat deze dingen groeien en groot worden, maar het is een beetje - het is ...

Overweldigend?

Ja, overweldigend! Wanneer je verhalen hoort van XR-activisten, merk je dat het niet de mensen zijn die je normaal zou verwachten - ze hebben soms totaal verschillende achtergronden. Maar al die jaren hebben ze al twijfels. XR geeft ze plotseling een mogelijkheid; dat ze eindelijk kunnen proberen er iets aan te doen

Ja, en je ziet een enorme passie, want de behoefte is zo groot! Soms komen mensen haast wat evangelisch over, omdat ze er al zo lang mee rondlopen. Daarom proberen we altijd een benadering te kiezen die regeneratief, herstellend is. We willen geen materialistisch activisme dat zegt: "dit is het probleem, zo vallen we het aan". De middelen moeten dus altijd gerechtvaardigd zijn. En dat is waar discussie over is, want sommigen vinden dat het doel de middelen rechtvaardigt .

We proberen een benadering te kiezen die regeneratief, herstellend is. De middelen moeten dus altijd gerechtvaardigd zijn. En dat is gedeeltelijk waar het geschil nu is, want het wordt steeds meer dat het doel de middelen heiligt.

Dus er is onrust in de beweging?

Ja, maar het moet altijd ongemakkelijk zijn en je moet het accepteren, je moet het rouwwerk doen. Dat houdt in dat we hardop moeten zeggen dat dit een ramp is. Het lijkt er echt op dat we allemaal gedoemd zijn, omdat we op koers liggen voor al meer dan vier graden. En dit is de reden waarom we al vanaf het begin heel veel religieuze mensen erbij hebben betrokken. Het gaat

er om nu het juiste te doen, ongeacht de uitkomst. Jezelf in dienst stellen zonder een overwinning te verwachten. Eerder zeiden NGO's dat je je moet concentreren op winbare campagnes, zodat je goed nieuws kunt leveren in kleine hoeveelheden. Zo kun je de bittere pil wat vergulden. De aanpak van XR is daarentegen: geef de mensen in één keer al het slechte nieuws.

Je hebt gesproken over hoe de geloofsbewegingen aan boord zijn gekomen. Denk je dat de Quakers iets belangrijks voor XR hebben kunnen betekenen?

Ja, zowel op grote schaal voor de hele organisatie als op kleine schaal voor individuele leden. Het vult elkaar aan. Gail (één van de oprichters van XR) was een aantal jaren een attender.

Dus Quakers zitten in de kern van de beweging?

Ja, Gail en Simon hebben allebei een niet Paganistische achtergrond, maar Simon gaat naar Quaker Meetings. We voelden ons direct verbonden. Dus ik ben een Quaker, Gail was in het verleden attender en vervolgens zijn verschillende andere mensen die er al heel vroeg bij betrokken zijn Quakers.

Maar ook op individueel niveau hebben mensen tegen mij gezegd dat ik tijdens acties een geaarde aanwezigheid uitstraalde. Dat is deels omdat ik heb geleerd stil te zijn. Ik ben in het verleden ook infanterist geweest, dus ik ben getraind om op gevaar af te rennen. Het heeft me geleerd om niet in paniek te raken, en om de mensen om me heen kalm te houden. Het is bizar dat dit nu samenvalt met wat ik nu doen. Het is alsof het allemaal een reden had.

Denk je dat ze radicaler moeten zijn?

In de ‘theorie van verandering’ die we hebben, is er enige discussie over het academische werk waarop het is gebaseerd, en de toepasbaarheid op de situatie waarin we ons bevinden, en de definitie van geweldloosheid. Degenen die vaak worden geciteerd, zoals Gandhi en de burgerrechtenbewegingen, waren onderdrukte minderheden in democratieën. De huidige spanning met XR is dat er veel voornamelijk blanke mensen uit de middenklasse zijn, dit zal nooit tot aantallen die groot genoeg zijn om echte invloed uit te oefenen. En bovendien zal het nooit radicaal genoeg zijn.

Roger Hallam heeft gezegd dat de filosofie achter je laten arresteren is dat er altijd massa-arrestaties zijn geweest rondom grote veranderingen in de maatschappij. Kun je hier iets meer over vertellen?

Dit is inderdaad onze zogenaamde ‘theory of change’ dat we bereid moeten zijn om onszelf te laten arresteren om echte verandering te krijgen. Er is wel discussie over hoe radicaal we zouden moeten zijn. Ook is er discussie over of het academische werk waarop de theorie is gebaseerd van toepassing is op deze situatie. Degenen die vaak worden geciteerd, zoals Gandhi en Martin Luther King, waren onderdrukte minderheden binnen democratieën, en de huidige spanning met XR is dat we vooral witte mensen uit de middenklasse zijn, en dat we daarom nooit groot of radicaal genoeg zullen worden.

Dat is ook één van de kritieken op XR is dat het te veel witte middenklasse is. Zou deze vorm van massale burgerlijke ongehoorzaamheid mensen van kleur kunnen uitsluiten die elke dag leven met de dreiging van arrestatie? Herken je dat als een probleem binnen XR en zie je een manier om dat op te lossen?

Dit is waarom ik het belangrijk is om je denken te laten rijpen en te blijven leren en verbeteren. Dit is een proces, geen uitkomst. Dit hebben we geleerd van één van de Swarthmore-lezingen, ‘vrede is een proces’. Er is geen Paradijs waar dingen perfect zijn, maar je moet elke dag proberen van de wereld

een betere plek te maken. Je kunt dichterbij komen, maar je bent nooit klaar, er is altijd een andere crisis of iets anders aan de hand.

Maar denk je dat er binnen XR ruimte is, om actie te ondernemen die meer inclusief is?

We moeten wel handelen vanuit liefde en gerechtigheid. Dat is het strategische uitgangspunt. We willen een wereld voor iedereen, anders heeft het geen zin, red). Dit is een ingewikkelde discussie, omdat er mensen zijn die zeggen dat er geen gerechtigheid is op een dode planeet. Dus hebben we haast en kunnen we ons later wel zorgen maken over openheid en gerechtigheid. De keerzijde van die strategie is dat het, omdat het niet de waarden in zich heeft die we nastreven, nooit genoeg mensen zal krijgen om echt de verandering te maken die nodig is.

Deze ‘exclusieve’ strategie zorgt er wel voor dat er veel mensen zijn die zich goed voelen over zichzelf omdat ze er iets aan doen.

Maar uiteindelijk zal het niet voldoende zijn, omdat geprivilegieerde witte mensen met te weinig zijn. Ze leven te comfortabel en radicale verandering komt nooit van mensen die comfortabel leven. We willen dus gemarginaliseerde stemmen een centralere positie geven. Toch is het niet waar dat XR uitsluitend uit middenklassers bestaat, ik zie mezelf bijvoorbeeld ook niet als middenklasse.

Actievoerders van XR klimmen op de trein van de ondergrondse in Londen

Laten we het hebben over jouw activisme: je bent vijftien keer gearresteerd en een week in voorlopige hechtenis genomen. Volgend jaar ga je naar de rechtbank waar je mogelijk verder gevangenisstraf krijgt. Hoe denk je hier nu over? Ben je er klaar voor? Heb je het gevoel dat dit deel uitmaakt van je getuigenis, of voel je ook tweestrijd hierover?

Welnu, ik moet voorzichtig zijn, want dit hele ding over naar de gevangenis gaan gaat nog meer over voorrecht en in staat zijn om het te doen. Het idee ontstond toen iemand in The Guardian zei dat als je vijftig mensen in de gevangenis krijgt, dit voorpaginanieuws betekent. Dus wilden we vijftig mensen in de gevangenis krijgen door ramen te bekalken. Daarvoor verwachtten we geen lange straf. Maar wat gebeurde er? De tweede keer dat we het probeerden, keek de rechter ons aan, glimlachte, en zei dat ze ons zonder voorwaarden op borgtocht vrij zou laten, dus toen lukte dat niet. Ze was een super slimme rechter. Dat was een van de redenen waarom we begonnen met treinen te beklimmen. We dachten dat we zouden worden beschuldigd van overlast en op borgtocht vrij zouden komen, maar we werden beschuldigd van 'kwaadaardige schade aan de spoorwegen' die maximaal twee jaar gevangenisstraf met zich meebrengt.

Tot nu toe is er over het algemeen een relatief goede wil voor XR. Zou dat soort actie mensen niet vervreemden?

Ja, maar de vraag is of je doel is om zoveel mogelijk aanhang te krijgen, of dat je politiek dingen gedaan wilt krijgen. De ‘theory of change’ was, dat als je het infrastructurele systeem in Londen volledig zou kunnen verstoren, de druk op de regering om aan tafel te komen enorm zou zijn.

Maar sommige Londenaren lopen het risico hun baan te verliezen als ze te laat op het werk zijn. Hoe voel je je daar dan over?

Dat is vervelend. Het blokkeren van de weg was een van de naaste dingen die ik ooit heb gedaan. Maar toen er een auto dwars door zo’n blokkade van mensen heen probeerde te rijden stond het opeens overal in het nieuws. Als we alleen maar lieve dingen zouden doen, hadden we dat niet kunnen bereiken. Het punt is dat er nu al tussen de 300.000 en 400.000 mensen sterven door klimaatverandering. Dus mensen winden zich op over te laat op het werk zijn, maar binnenkort hebben we met veel ergere dingen te maken dan dat. Dus ja, we creëren ongemak, en dat roept de vraag op wat geweld is en wat niet, maar er bestaat geen sociale verandering zonder ongemak, en als je dat geweld noemt, dan deed je nooit iets.

Wat betreft de Quakers, houdt jouw geloof je sterk?

Ja dat doet het, omdat er een fysieke en mentale druk is, en zelfs binnen XR is er veel discussie over wat we wel en niet zouden moeten doen. Elke beslissing is een compromis, dus om een beetje geaard te zijn, is nuttig. Ik heb ook een Meeting for Clearness en ondersteuning van Meeting for Sufferings, Quaker Peace & Social Witness en een steungroep van mijn Lokale Meeting gekregen.

Is de reactie van andere Quakers over het algemeen positief geweest?

Ja. ‘In het licht gehouden worden’ is iets vaags, maar het maakt echt verschil. Ook ondersteunen de Quakers mijn partner, want dit is niet altijd gemakkelijk voor haar. Het gaat erom dat je weet dat je tot een echte gemeenschap behoort, want met de problemen die gaan komen redden we het alleen als we een gewaardeerd onderdeel van een gemeenschap zijn. En dat krijg je door dienstbaarheid.

Wat kunnen Quakers nog meer doen?

Iedereen moet heel goed kijken naar wat de liefde van hem vraagt. Het is verleidelijk om te denken: ik kan het negeren, het staat nog niet voor de deur. Maar dat is in de trant van: “Klimaatverandering kwam voor de Peruvianen, en toen kwam het voor de Brazilianen, maar het kwam niet voor mij, dus ik heb niets gedaan.” (*en toen klimaatverandering voor mij kwam, deed niemand iets, want er was niemand meer, red.*) En wat vraagt het van jou, als je echt de eisen van de liefde accepteert, en dat alle dingen met elkaar verbonden zijn? Dat is alsof je een afgrond inkijkt, maar tegelijkertijd geeft het je een doel. Dus in plaats van in die grote kloof van wanhoop en nihilisme te kijken, biedt het juist een soort tegenwicht of tegengif daartegen.

Heb je nog iets dat je tegen vrienden wilt zeggen?

Ik wil graag herhalen dat mijn Quakerisme me ertoe aanzet om een groter goed te dienen. Mijn grootste spirituele inzicht sinds ik lid ben geworden, is dat ik mezelf, als individu, niet als heel belangrijk beschouw, omdat ik diepgaand aanvaard heb dat alle dingen onderling verbonden zijn. Ter illustratie citeer ik Thich Nhat Hahn: ‘Wat is een golf behalve water? Als de golf weg is, bestaat het water nog steeds.

Een dag in de rechtbank

Bron: <https://www.quaker.org.uk/our-work/our-stories/quakers-arrested-at-extinction-rebellion-actions-in-edinburgh>

"Cath Dyer en ik," zegt Lesley Morrison (beiden Quaker en arts), "zien onze verschijning in de rechtbank als een kans om publiekelijk te zeggen dat we deze beweging zien als een deel van onze verantwoordelijkheid als artsen voor de lokale en wereldwijde gemeenschap. Veel professionals zijn het met ons eens, maar zijn bezorgd over de impact op hun carrière als ze betrokken raken bij directe actie.

"We willen dat onze professionele instantie, de Algemene Medische Raad, verklaart dat geweldloze actie ter ondersteuning van urgente actie tegen klimaatverandering een geldig onderdeel is van de verantwoordelijkheid van het medische beroep."

Twee Quaker meetings stuurden al hun minuten ter ondersteuning van Extinction Rebellion (XR) naar de laatste Regio Meeting. Hoewel de Regio Meeting besloot dat we XR niet rechtstreeks via het Regio Meeting kunnen steunen, luidt de minuut: 'We zijn duidelijk dat XR een levendige, actieve organisatie is, die werkt aan een reeks principes die vergelijkbaar zijn met die van Quakers ... We moedig individuele vrienden aan om XR te ondersteunen via directe financiële en praktische ondersteuning.'

Veiligheid, hoe dan?

Door Jan Schaake

Het veiligheidsbegrip kan van verschillende kanten worden belicht. Wat is veiligheid en wat is er voor nodig? En ook: wat niet? Exclusieve veiligheid – jezelf afschermen tegen de ander – kan worden geplaatst tegenover inclusieve veiligheid – verbinding zoeken met die ander. Maar, na dergelijke gesprekken, hoe nu in concreto verder?

Discussie binnen de kerk

Dat vroeg een aantal leden van de Evangelische Landeskirche Baden (EKiBa) zich een tiental jaren geleden ook af. De Evangelische Kirche Deutschland (EKD) waar de EKiBa deel van uitmaakt, belijdt al vele jaren dat geweldloosheid de voorkeur geniet bij het hanteren van internationale conflicten, maar laat – net als haar zusterkerk de PKN en vele andere christelijke kerken – ook een opening voor militair ingrijpen als het echt niet anders kan. En dus bepleit de EKD (net als al die andere kerken) wel dat er meer aandacht moet zijn voor conflictpreventie en vredesopbouw, maar accepteert ze – voor die uitzonderingsgevallen – ook het bestaan van een legermacht en alles wat daarbij hoort zoals wapenproductie en militaire veiligheidsstructuren. De genoemde leden van de kerk in het zuidwesten van Duitsland legden de Landessynode een resolutie voor die opriep tot een heroriëntatie op dit punt. Moest de voorkeur voor die geweldloze opties niet gepaard gaan aan een afwijzing van de militaire mogelijkheden en zou de kerk niet een pleidooi moeten houden voor een omschakeling, een transformatie van een militair naar een civiel veiligheidsbeleid?

De synode pakte het voorstel op en liet een *position paper* schrijven om voor te leggen aan de 25 districten waarin de EKiBa is onderverdeeld. Er volgde een intensieve discussie binnen de gehele Landeskirche en als resultaat daarvan kon de synode vervolgens een resolutie aannemen waarin ze verklaarde een vredeskerk te willen zijn zowel in het eigen handelen als kerk als ook in

het aanspreken van anderen in het publieke domein. De EKiBa stelde een projectgroep vredesethiek in om zowel binnen de eigen gemeenschap, de kerkelijke organisatie als zodanig, als in de buitenwacht handvaten aan te reiken hoe het Bijbelse idee van vrede in de praktijk te brengen.

Omschakelen naar de praktijk

Eén van de 12 praktische voorstellen waar het synodebesluit toe opriep was het formuleren van een scenario hoe de Duitse overheid, die op dat moment (in 2011) net bezig was met een Energiewende om van nucleaire en fossiele naar duurzame energiebronnen om te schakelen, op een vergelijkbare manier zou kunnen omschakelen van een militair naar een civiel veiligheidsbeleid. Om dit punt te realiseren werd een taakgroep ingesteld bestaande uit leden van de EKiBa en vredeswetenschappers en werden diverse, ook militaire veiligheidsdeskundigen geraadpleegd hoe zo'n scenario er uit zou kunnen zien. Met welke effecten zou je rekening moeten houden?

De taakgroep kwam er al snel achter ze een weg betrad die nooit eerder was begaan. Ze schrijft: “Veel mensen in Duitsland [en in Nederland en elders] hebben al jaren geprotesteerd tegen wapenexporten, militaire interventie etc., omdat ze onderkennen dat militaire middelen vrede noch duurzame veiligheid kunnen brengen. Tot dusverre hebben deze protesten tot geen enkele verandering in het veiligheidsbeleid geleid. Wij geloven dat het niet alleen nodig is om tegen onrecht te protesteren, maar ook te werken aan een wereld waarin veiligheid op een andere manier wordt opgevat.”

Wereld Wapen Handel: **Wie Profiteert** / **Wie Sterft** ?

Stop de Wapen Handel!

Het resultaat van hun jarenlange gezwoeg zag eind 2018 het levenslicht: een stevige bundel van zo'n 160 pagina's met de titel: "*Sicherheit neu denken – von der militärischen zur zivilen Sicherheitspolitik - Ein Szenario bis zum Jahr 2040*". De taakgroep is aan het werk gegaan aan een scenario om in kaart te brengen welke stappen nodig zijn. Het doel is om in 2040 het Duitse leger tot een technische ondersteuningsdienst bij rampenbestrijding elders in de wereld om te vormen. Om de Duitse wapenindustrie (met een wapenexport die rond de vijfde plek op de wereldranglijst cirkelt) andere goederen te laten produceren. De tientallen miljarden die jaarlijks naar defensie gingen zullen een herbestemming kunnen krijgen in conflictpreventie en een rechtvaardigheid bevorderend buitenlandbeleid.

Niet alleen een wenkend perspectief

De bundel bevat echter niet één maar drie scenario's.

Naast het voorgestelde scenario is ook uitgewerkt in welke wereld we in 2040 zullen leven, als we doorgaan op dezelfde weg. Sinds 2018 wordt door de Duitse regering en andere internationale spelers continu geschipperd tussen militaire en niet-militaire oplossingen. In welke wereld zullen we leven als de militaire oplossingen voortdurend de voorkeur krijgen? Een wereld van totaal wantrouwen, ieder voor zich en het volstrekt aan hun lot overlaten van de slachtoffers. Van diegenen die getroffen worden door de klimaatcrisis, de onrechtvaardige welvaartsverdeling en de oorlogen en conflicten om deze misstanden in stand te houden. In zo'n wereld wil je absoluut niet leven. Tijdens een bijeenkomst eind 2019 in Frankfurt liet de één van de opstellers van de verschillende scenario's, Ralf Becker, echter weten dat als je naar de ontwikkelingen in het tussenliggende jaar kijkt, we met ons allen meer op derde scenario afstevenen dan op het tweede, laat staan op het eerste.

Het sterke van het naast elkaar presenteren van de drie scenario's is dat het voorkeursscenario van de opstellers het niet hoeft te hebben van haar eigen aantrekkelijkheid. Er wordt geen paradijs beloofd. Ook dan zullen er conflicten zijn, maar die worden dan op een andere manier aangepakt. Een belangrijke motivatie om je voor dat voorkeursscenario in te zetten is de onaantrekkelijkheid van de twee andere scenario's die geen menswaardige toekomst bieden en waar je als christen of ander mens van goede wil verre van wil blijven.

Grote uitdaging voor Duitsland ...

Het geschetste voorkeursscenario (en dat geldt ook voor de twee andere scenario's) is alomvattend. Het gaat niet alleen om de Duitse krijgsmacht, wapenproductie en defensiebudgetten, maar vooral ook om oplossingen voor de klimaatcrisis en andere mondiale problemen. Het gaat over eerlijke handel

en een rechtvaardig buitenlandbeleid. We zoeken een nieuwe internationale veiligheidsarchitectuur en een weerbare democratie. Bijna vergeten noties van sociale verdediging worden dan weer centraal gesteld. Het geeft concrete, realiseerbare stappen aan om dichterbij ons ideaalbeeld te komen. Dat kan niet van de ene dag op de andere maar in een lang proces van twintig jaar waarvan nu al wel de eerste stappen gezet moeten worden.

Binnen de Duitse kerkelijke en vredesbeweging zijn de scenario's in 2019 al volop aan de orde gesteld. Andere Landeskirchen, met name die van Rheinland en Hessen-Nassau, zijn een weg ingeslagen om het Badense voorbeeld te volgen. De Duitse afdelingen van Pax Christi en de War Resister's International hebben hun meerdaagse jaarcongressen in 2019 aan het scenario gewijd. De eerdergenoemde Ralf Becker toonde tijdens de bijeenkomst in Frankfurt een lijst van bijna 100 presentaties die hij (of één van de andere auteurs) in heel Duitsland heeft mogen geven. Grote uitdaging – zo kwam tijdens deze bijeenkomst nadrukkelijk aan de orde – is om het boekje ook buiten de kring van kerk en vredesbeweging ingang te laten vinden, waarbij met name aan de sterk groeiende klimaatbeweging wordt gedacht.

... en voor Nederland

Kenmerkend voor het realiteitsgehalte van het geschetste scenario is de erkenning dat Duitsland deze omschakeling niet in haar eentje kan maken. Er is op z'n minst de steun en misschien ook wel het mee willen gaan van een drietal andere Europese landen nodig. In het scenario worden Zweden, Oostenrijk en Nederland met name genoemd.

In Nederland heeft de werkgroep Inclusieve Veiligheid, die in 2016 op initiatief van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers) werd opgericht, de uitdaging opgepakt. Het gewenste scenario sluit perfect aan bij de ideeën die de werkgroep de afgelopen drie jaar al heeft gevormd en binnen en buiten de Nederlandse vredesbeweging aan de orde gesteld.

De afgelopen periode is gewerkt aan een vertaling van de kortere versie die de EKiba zelf al in het Engels en het Frans had vervaardigd en die dit voorjaar beschikbaar zal komen onder de titel "Veiligheid, hoe dan?". Ook zal dit jaar gewerkt worden aan een langere Nederlandse editie. Daarin zullen de vele concrete voorbeelden en voorstellen uit het Duitse scenario niet alleen vertaald maar ook op de Nederlandse situatie toegespitst worden. De werkgroep zal ook met anderen moeten gaan samenwerken. Er zullen in 2020 ook verschillende bijeenkomsten georganiseerd moeten worden met deskundigen en belangstellenden.

Meer informatie over (de voortgang van) dit project is te vinden op de website www.samenveilig.earth.

Quakers wijzen vredesplan Trump voor Palestina af

Door Kees Nieuwerth, deze bijdrage is geplaatst op de website van de Raad van kerken

Illegale Israëliëse Nederzetting in Palestina

Quakers steunen de oproep om het ‘vredesplan’ van Trump voor Palestina af te wijzen. De Nederlandse Quakers kunnen zich goed vinden in de steun die de Britse Quakers uitgesproken hebben voor volgende verklaring:

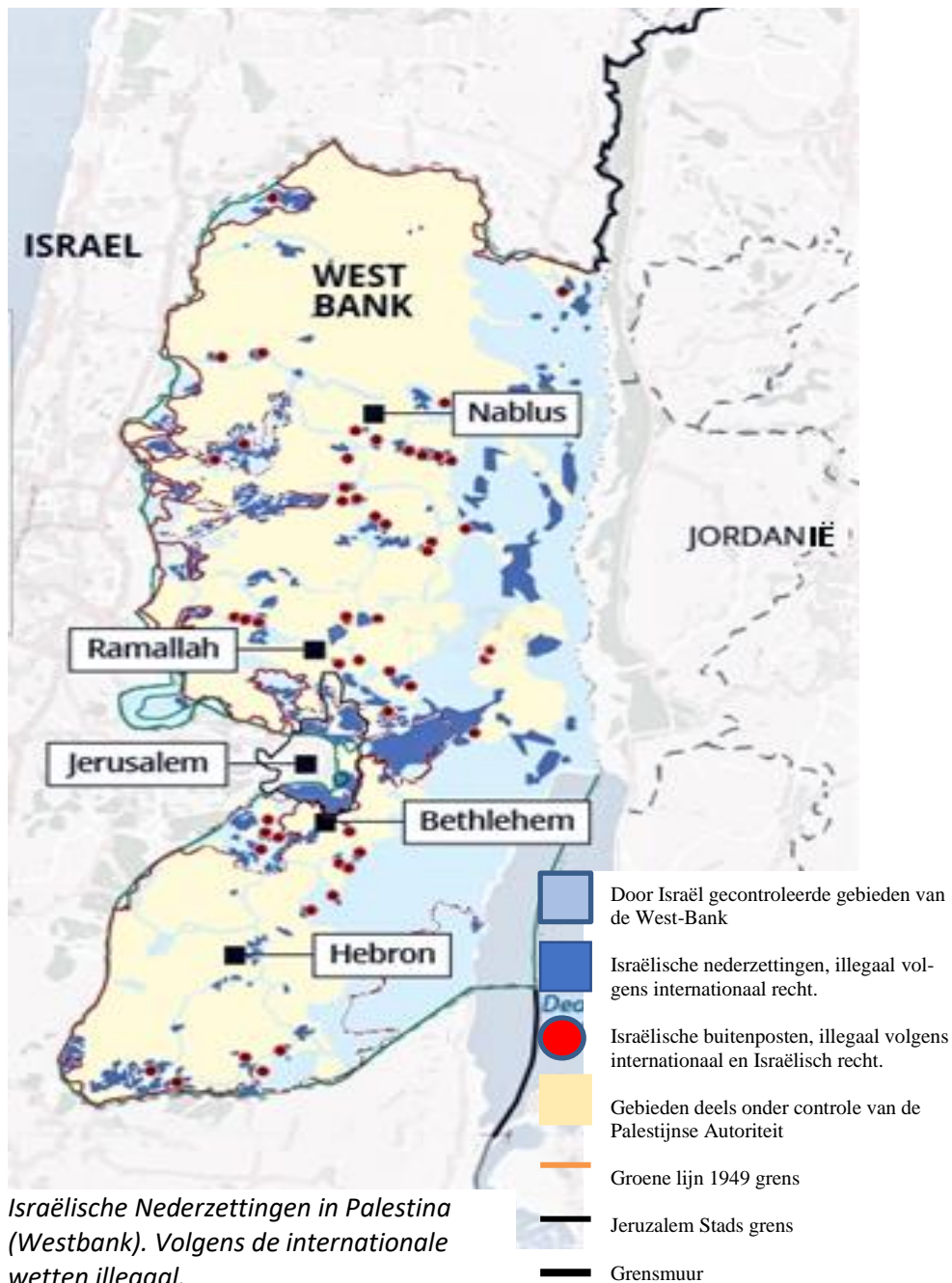
“Een groep Britse mensenrechten-, ontwikkelings- en religieuze organisaties die zich actief inzet voor de rechten en het welzijn van het Palestijnse volk, slaat alarm over zogenaamde ‘vredesplan’ van president Trump. Wij zien slechts verdere annexatie en de ontwrichtende invloeden daarvan. Het vernietigen van Palestijnse bouwwerken en de ontheemding van hele gezinnen zal alleen maar toenemen. Het bemoeilijken van de toegang tot gezondheidszorg en onderwijs en de chronische verslechtering van de economie in de Palestijnse gebieden leidt –nu al- tot grote werkeloosheid en armoede.

Er is een groot risico dat het zogenaamde ‘vredesplan’ zal leiden tot de formele annexatie van nog meer Palestijns land, voortdurende Israëliëse bezetting en het veronachtzamen van het Palestijnse collectieve recht op zelfbestemming. Een dergelijk resultaat zal de armoede en de polarisatie alleen maar doen toenemen.

Formele annexatie zou bovendien een ernstige inbreuk op de internationale rechtsorde inhouden met serieuze precedentwerking voor andere situaties elders in de wereld.

Israëlische Nederzettingen in de Westbank

Israëliische Nederzettingen in Palestina (Westbank). Volgens de internationale wetten illegaal.

Palestijnen verliezen nu al voortdurend land door de ‘sluipende’ de-facto annexatie van de West Bank, waardoor zij gedwongen worden om permanent afhankelijk te zijn van hulp gelden, alhoewel hun land beschikt over voldoende natuurlijke hulpbronnen.

Een duurzame vrede voor Palestijnen en Israëli's kan alleen maar gebouwd worden op de grondvesten van het internationaal recht. Wij zijn zeer bezorgd dat de basale mensenrechten en de bescherming van de burgerrechten van het Palestijnse volk nu nog meer in gevaar komen.

Wij herhalen daarom onze dringende oproep aan de Britse regering, volksvertegenwoordigers en maatschappelijke organisaties om – gezien de grondbeginselen van internationaal recht en rechtvaardigheid – op dit kritieke moment de wettelijke en morele verantwoordelijkheid te herbevestigen de rechten van het Palestijnse volk te verdedigen en hoog te blijven houden. Het Verenigd Koninkrijk heeft herhaaldelijk verklaard dat annexatie van delen van de West Bank “in strijd zouden zijn met internationaal recht, de vredesinspanningen zouden beschadigen en daarom niet weersproken zouden kunnen blijven”. Nu is de tijd voor het Verenigd Koninkrijk om te laten zien welke vorm een dergelijk weerspreken krijgt en hoe het samenwerkt met andere staten om het Palestijnse volk te ondersteunen bij het verkrijgen van het fundamentele recht op zelfbeschikking.

Een weg naar duurzame vrede is mogelijk als we luisteren, leren en meer stemmen aan tafel uitnodigen. Vrede zou geworteld moeten zijn in de erkenning van mensenrechten en de waardigheid van alle Palestijnen én Israëli's en een sterke verankering in internationaal recht.”

Verklaring ondertekend door de volgende organisaties:

- ABCD Bethlehem
- Care International UK
- Catholic Agency for Overseas Development (CAFOD)
- Christian Aid
- Council for Arab-British Understanding (CAABU)
- Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel – UK and Ireland (EAPPI UK and Ireland)
- Embrace the Middle East
- Friends of Birzeit University (FOBZU)
- Friends of Nablus and the Surrounding Areas (FONSA)
- Interpal
- Lawyers for Palestinian Human Rights (LPHR)
- Medical Aid for Palestinians (MAP)
- Sabeel-Kairos UK
- War on Want
- Welfare Association
- Religious Society of Friends (Quakers) in Britain

People's Craft Training Centre (PCTC)

PCTC is een organisatie zonder winstoogmerk, opgericht in 1991. PCTC werkt met achtergestelde mensen, mensen met een handicap, vrouwen en kinderen. Men streeft collectieve zelfredzaamheid na en totale ontwikkeling van mensen door deelname aan de gemeenschap

Elke activiteit geïnitieerd door PCTC is een reactie op de gevoelde behoefte van de mensen in de gemeenschap. Terwijl PCTC zelfredzaamheid voor mensen voorstaat, zorgt het er ook voor dat de ontwikkelde strategie een duurzaamheidsplan koppelt aan alle initiatieven én dat ze elkaar aanvullen.

Het werkgebied van PCTC is in Thuringapuram (met een bevolking van 274 dorpen), in het district Tiruvannamalai in Zuid-India. Wij, Quakers, hebben het in het duurzaamheidsinitiatief opgenomen voor de 1% inkomensgeld.

Kleine Rithika uit het dorp MN Palayam bezoekt ons in een van de perifere centra. Geboren in 2015, met ondergewicht. Hoewel ze een gelukkig kind leek, vertoonde ze tekenen van vertraagde ontwikkeling. Ze kreeg de diagnose milde mentale retardatie en slappe spieren. Elke dag krijgt Rithika verschillende therapieën, zoals mondspiermassage om haar te helpen praten, fysiotherapie om haar te helpen zichzelf te ondersteunen en te lopen en oefening in de normale dagelijkse levensvaardigheden zoals aankleden en eten. Zo slim als ze is, heeft ze nu geleerd langzaam te spreken en zelfs te staan zonder enige steun!

Een schone en groene wereld.

PCTC is een nieuw initiatief begonnen om boomaanplanting te bevorderen, het heet 'Vithai' Onze gemeenschap wordt er groener en gezonder door.

Iedereen kan een klein bedrag doneren om een boom te laten planten. We zorgen ervoor dat een vruchtdragende boom wordt geplant bij het huis van een van onze gehandicapte kinderen.

Als je hieraan mee wil doen: de kosten van 1 vruchtdragende boom zijn Rs.250,00. (€ 3,20).

Je kunt hieraan meedoen via het Quaker Hulpfonds. Vermeld dan: PCTC: boom.

NL94 TRIO 0338 4113 64 tnv Quaker Hulpfonds met vermelding van: PCTC boomplanten

Komt er een verjaardag of jubileum aan?

Vier het met ons door een boom te planten!

Werk je in een organisatie en willen jullie je medewerkers motiveren? Vier hun verjaardagen met ons en je hebt een bos geplant!

Dit is het certificaat van Vithai - om een schone en groene wereld te promoten. De eerste sponsor voor ons nieuwe programma is mevrouw Ahana Ashwin. Ahana vierde haar 2e verjaardag met PCTC door een mango-boom te sponsoren die is geplant in het huis van Anand, een kind met een handicap in het district Tiruvannamalai.

We wensen je een gelukkige verjaardag Ahana! Laat deze boom jou en Anand Happiness, goede gezondheid en groot succes brengen!

Naar mate de boom groeit zal ook Anand groeien en voor de boom zorgen.

Laat deze boom jou en Anand Happiness, goede gezondheid en groot succes brengen!

Arun Gandhi: Het boek van Wijsheid

door Marlies Tjallingii

Een prachtig boek om levenswijsheid van Mahatma Gandhi opnieuw te leren, met oa. voorbeelden hoe Arun's grootvader worstelde met boosheid en woede en met oordelen. Hoe kun je die emoties positief gebruiken. Hoe volg je iemand na? Levend in de ashram eten ze van de centrale keuken. Opa eet heel sober en zo moet (van de keuken) iedereen sober eten. Zijn zusje vraagt dan aan opa: waarom eten we zo vies en elke dag hetzelfde?

Mahatma heeft er geen weet van en antwoordt dat ze gezond en goed moeten eten. Daarna

krijgen ze een veel gevarieerder eten, ook al eet opa nog steeds het minimum wat hij nodig heeft. Navolging is niet klakkeloos hetzelfde doen als de leider of guru! Hoe ga ik om met lessen van deze wijze mens? Ik citeer een aantal lessen over woede. Deze helpen mij hoe om te gaan met de conflicten nu in de wereld, waarbij ik veel boosheid kan voelen over hoe we met elkaar en met de natuur omgaan. "Wees zelf de verandering die je in de wereld wilt zien." "Doe iets goeds met je woede. Boosheid is voor mensen wat benzine is voor een auto: brandstof om in beweging te komen en naar een mooiere plek te gaan. Zonder woede zouden we niet gemotiveerd worden om uitdagingen aan te gaan. Het is de energie die ons dwingt te definiëren wat goed of fout is." (p.23)

"Wees niet bang om je mond open te doen"

Nog een voorbeeld over verwelkomen van vluchtelingen. In India kwamen de Tata's, als vluchteling, zij waren volgelingen van Zarathoestra. Ze vroegen de koning of ze in zijn land mochten blijven. De koning wees op een glas water op tafel en zei: "Mijn land zit vol mensen net zoals dit glas vol water zit. We hebben geen plaats meer voor nieuwelingen." Als reactie daarop schepte de leider van de vluchtelingen-delegatie een lepel suiker in het water, die hij al roerend oploste. "Net zoals deze suiker in het water opgaat en een aangename toevoeging aan de drank is geworden, zullen mijn mensen in de gemeenschap opgaan en een aangename toevoeging aan uw volk zijn", zei hij. De vluchtelingen mochten blijven en werden een aangename toevoeging aan de Indiase gemeenschap. Warm aanbevolen om te lezen!

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse
A'dam
Deventer
Driebergen
MiZuNed
Haagse
Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur:

Willem Furnée; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail:

literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers-te Amsterdam. m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703 e-mail:

mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.

Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email:

els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.:

NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €45,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement

Vriendenkring'. e-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail : boekrijk@hotmail.com
Bennekom/Wageningen	2 ^e en 4 ^e zondag: 10.30-11.30 in Wageningen! Thuis Wageningen, Stationsstraat 32, 6701 AM	e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 12 mrt 18:15	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30 in 't Haagje 1, Driebergen -Rijsenburg.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	In het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-22.00. 4e zondag 11.00-13.00.	In het zaaltje boven Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. (vooraf graag contact opnemen Quakercirkels@gmail.com)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
Zwolle	Wo 11 maart 18.00-20.30 Van Nispensingel 5, 8016LM Zwolle	Hap-Stil-Snap Bij Marlies en Sytse Tjallingii, 06-23869715, graag even aanmelden bij Marlies marliestjallingii@home.nl

Wijdingssamenkomsten op Afstand

Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org

De roodborst en John Woolman

John Woolman werd geboren in 1720, in Rancocas in New Jersey in de Verenigde Staten. Zijn familie was aangesloten bij de Quakers. Zijn vader was boer. Hun boerderij lag dichtbij de Delaware Rivier. Toen hij nog jong was vond hij een nest van een Amerikaanse roodborst (een soort lijster) waarin jongen zaten. John begon stenen te gooien naar de moeder roodborst om te zien of hij haar kon raken. Nadat hij haar gedood had, kreeg hij heel erg spijt. Hij dacht aan de baby vogeltjes, die nu geen kans hadden om te overleven zonder moeder. Hij haalde het nest uit de boom en maakte ook de jonge vogeltjes dood. Hij geloofde dat dit het meest barmhartige was dat hij kon doen. Deze ervaring woog zwaar op zijn hart. Hij werd hierdoor geïnspireerd om van dat moment af alle levende wezens lief te hebben en te beschermen

